

МІЖНАРОДНИЙ ПЕНСІЙНИЙ ВІСНИК

Квітень 2010 року, Випуск № 16

Спеціальний випуск – Конференція
«Пенсійна реформа в Україні: що робити з обов'язковою накопичувальною системою».
Київ, квітень 28-29, 2010

У випуску:

Від редакції:

Спеціальний випуск до конференції
«Пенсійна реформа в Україні: що робити з
обов'язковою накопичувальною системою» **ст. 1**

Міжнародні тенденції:

Країни Центральної Європи обговорюють «правильний»
розмір внесків до Рівня II **ст. 2**

- Польща: Урядове обговорення системи внесків до Рівня II пенсійної системи
- Латвія: Уряд відмовився підвищувати розмір внесків до Рівня II
- Словаччина: Експерти сперечаються щодо розміру внесків до Рівня II

Політика урядів:

Дедалі більше країн схилиються до подовження
пенсійного віку **ст. 2-3**

- Естонія: Незважаючи на протести, парламент ухвалив рішення щодо підвищення пенсійного віку
- Франція: Більшість французів не підтримують підвищення пенсійного віку
- США: Штат Іллінойс затвердив підвищення пенсійного віку для державних службовців
- Світовий вимір: Останні плани деяких держав щодо підвищення пенсійного віку у 2009-2010 роках

Занадто висока вартість пенсій на Рівні II: **ст. 3-4**

- Адміністративні видатки пенсійної системи Польщі мають бути знижені
- Чи дійсно пенсії на Рівні II у Великій Британії дорого коштують?

Матеріали для конференції:

Різні моделі запровадження обов'язкового Рівня II
пенсійної системи: **ст. 4-6**

- Участь держави та приватного сектору у функціонуванні обов'язкового Рівня II (змішана модель): досвід Швеції та Росії
- Модель, що передбачає залучення приватних пенсійних фондів на обов'язковий Рівень II: досвід Польщі та Угорщини
- Державна модель функціонування обов'язкового Рівня II: досвід Китаю та Сінгапуру
- Запропонована пенсійна система Вірменії

Ретроспектива Рівня II пенсійної системи

(витяги з попередніх випусків) **ст. 6-10**

- Аналіз: державна/приватна участь в управлінні Рівнем II пенсійної системи [Витяг з МПВ №10, 2009 р.]
- Аналіз: Ліцензійні вимоги до менеджерів фондів у шести країнах [Витяг з МПВ №5, 2009 р.]

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Публікація цього випуску припадає на час проведення
конференції

**«ПЕНСІЙНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ:
ЩО РОБИТИ З ОБОВ'ЯЗКОВОЮ НАКОПИЧУВАЛЬНОЮ
СИСТЕМОЮ»,**
яка проводиться в Києві 28-29 квітня 2010 року.

На конференції, що проводиться Міністерством праці та соціальної політики України разом з Проектом USAID «Розвиток ринків капіталу», у Києві зберуться провідні міжнародні експерти з питань пенсійної реформи зі всього світу. Під час проведення заходу планується обговорити з українськими урядовцями та представниками організацій, що відповідають за реформування пенсійних систем, з різних країн світу, досвід функціонування різноманітних моделей адміністрування Рівня II.

- Залучення приватних пенсійних фондів на обов'язковий Рівень II буде представлено в презентації міжнародних експертів Польщі та Угорщини.

- Практика адміністрування коштів Рівня II тільки через державні установи ілюструється на прикладах Китаю та Сінгапуру.

- Модель, за якої у функціонуванні обов'язкової накопичувальної системи бере участь як держава, так і приватний сектор, представлятимуть спікери зі Швеції та Російської Федерації.

Інші теми, які будуть обговорюватися під час конференції, стосуються проведення державних заходів у сфері пенсійної реформи, ведення обліку пенсійних коштів та захисту учасників Рівня II, охоплення окремих груп. Є певні питання, що заслуговують окремої уваги: регуляторні питання, відповідальність по відношенню до учасників та варіанти інвестування пенсійних коштів.

Цей випуск окремо висвітлює ті питання, які мають пряме або опосередковане відношення до стратегії запровадження та адміністрування обов'язкових накопичувальних страхових внесків.

Цей документ є інформаційним листом для партнерів та консультантів Проекту USAID "Розвиток ринків капіталу".

Не розповсюджується для широкого загалу.

Погляди та думки, висловлені в даному віснику, необов'язково співпадають або відображають погляди або думки Уряду США та USAID.

МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ:

КРАЇНИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ ОБГОВОРЮЮТЬ «ПРАВИЛЬНИЙ» РОЗМІР ВНЕСКІВ ДО РІВНЯ ІІ

Польща: Урядове обговорення системи внесків до Рівня ІІ пенсійної системи

Виявляється, що уряд Польщі не має єдиної позиції щодо подальшого визначення внесків Рівня ІІ. Дехто з експертів, вважаючи, що внески до Рівня ІІ є занадто високими, що призводить до значного відтоку коштів із фінансово вразливої солідарної системи, пропонують уряду зменшити розмір внесків до Рівня ІІ на користь Рівня І, за прикладом Латвії та Румунії.

Раніше цього року прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск заблокував це питання. «Уряд зіткнувся із значними складнощами при покритті дефіциту платіжного балансу наприкінці цього року. Вважаю, що деякі із запропонованих останнім часом змін щодо фінансування пенсійної системи, можливо, викликані саме цією проблемою», – пояснив Globalpensions.com Бернард Важчик, консультант-аналітик Open Finance у Варшаві.

«Використання коштів пенсійної системи може бути привабливим для уряду в короткострокових цілях, однак може призвести до виникнення проблем в довгостроковій перспективі. Якщо відкритим пенсійним фондам дозволять адмініструвати усього лише 4% зарплат, майбутні виплати навряд чи підвищать розмір гарантованих пенсійних виплат», – додав він. – Як приватні пенсійні фонди країни, що керують внесками, так і представники трудових колективів виступають проти переведення внесків з обов'язкової накопичувальної системи до солідарної, побоюючись, що це може поставити під питання майбутнє пенсійної системи». (IPE.com, Globalpensions.com)

Латвія: Уряд відмовився підвищувати розмір внесків до Рівня ІІ

Уряд Латвії відмовився від планів підвищення внесків до Рівня ІІ. До початку фінансової кризи обов'язкові внески до Рівня ІІ становили 8%. Однак через кризу уряд минулого року прийняв рішення щодо перенаправлення частини внесків до солідарної системи. Розмір внесків до Рівня ІІ був знижений з 8% до 2%, а різниця виплат перерахована до Рівня І. Протягом ще одного року розмір внесків залишиться на тому ж рівні, збільшившись до показника 4% та сягнувши 6% у 2012 році. «Ми припустилися помилки, намагаючись збільшити розмір внеску до 10%, – повідомила Яна Мюїзніце з Міністерства праці та соціальної політики Латвії. – Як показала фінансова криза, такий великий обсяг соціальних внесків не можна перерахувати до Рівня ІІ».

У Латвії така система не є обов'язковою для всіх категорій осіб до закінчення перехідного періоду в 2034

році. Наразі вона охоплює близько 28% працюючого населення. (IPE.com).

Словаччина: Експерти сперечаються щодо розміру внесків до Рівня ІІ

Як і в інших країнах регіону, що перебувають у стані фінансової кризи, у Словаччині питання розміру внесків до обов'язкової системи є предметом широких дискусій. За схемою Рівня ІІ передбачається, що внески мають дозволити виплату майбутніх пенсій, але водночас солідарна система зазнає серйозного дефіциту коштів, подолати який можна, збільшивши обсяги коштів з накопичувальної системи до солідарної системи. Академія наук Словаччини піддає сумніву зниження внесків до Рівня ІІ. Наразі працівник, що долучився до системи обов'язкового пенсійного забезпечення, може перерахувати приблизно половину соціальних внесків до Рівня ІІ. Дискусії точаться відносно місця приватних фінансових установ у Рівні ІІ, значення державних установ, місця моделі прийняття рішень за схемою «роботодавець – працівник» у системі корпоративного фінансування. (IPE.com)

ПОЛІТИКА УРЯДІВ:

ДЕДАЛІ БІЛЬШЕ КРАЇН СХИЛЯЮТЬСЯ ДО ПОДОВЖЕННЯ ПЕНСІЙНОГО ВІКУ

Підвищення пенсійного віку є важливим питанням, оскільки це один із факторів, який забезпечує довгострокову фінансову стабільність солідарної схеми (Рівня І), що передувало запровадженню Рівня ІІ. Обов'язкову накопичувальну пенсійну систему неможливо впроваджувати без врахування проблем солідарної системи: якщо солідарна схема не функціонує через занадто короткі періоди накопичення пенсійних внесків чи надмірно затратний механізм спеціальних пенсійних пільг, це також вплине на підтримку функціонування Рівня ІІ.

Як свідчить досвід Франції та Греції, рішення щодо підвищення пенсійного віку навряд чи є популярним, однак уряди багатьох країн на різних континентах вважають цей захід необхідним.

Естонія: Незважаючи на протести, парламент ухвалив рішення щодо підвищення пенсійного віку

Парламент Естонії ухвалив рішення, за яким до 2026 року планується підвищити та встановити єдиний пенсійний вік на рівні 65 років як для чоловіків, так і для жінок шляхом внесення поправки до Державного акту про пенсійне забезпечення. Попри серйозну критику та незважаючи на пікет опонентів, законопроект, який лобювала урядова коаліція, був підтриманий та ухвалений урядом з різницею голосів у 10%. Захищаючи законопроект, міністр праці та соціальної політики Ханно Певкур пояснив, що альтернативою підвищення пенсійного віку може бути зниження пенсій, підвищення

податків чи зростання кількості працівників-мігрантів у державі. Підвищення пенсійного віку є заходом подолання негативних наслідків старіння населення: чим більше пенсіонерів у державі, тим сильніше бюджетний тягар. Наразі законодавчо встановлений пенсійний вік складає 63 роки для чоловіків і 60 років для жінок. До 2016 року планується встановити єдиний пенсійний вік для чоловіків і жінок на рівні 63 років, а до 2026 року передбачається його поступове підвищення – щороку на три місяці. (The Baltic Times, The Baltic Course, The Baltic Reports)

Франція: Більшість французів не підтримують підвищення пенсійного віку

80% населення Франції визнає необхідність реформування існуючої пенсійної системи. 43% висловили готовність робити пенсійні внески протягом більш тривалого періоду, та насправді працюють стільки, щоб мати можливість якомога довше користуватися соціальними пільгами – це підтверджує нещодавнє опитування радіо RTL. Більше половини – 56% – висловили свою неготовність робити подальші внески. 60% не підтримали пропозицію підвищити мінімальний пенсійний вік до 60 років, 39% висловилися за підвищення віку виходу на пенсію. 18% вказали на недоцільність реформування пенсійної системи, а 1% не визначилися. Як виявилось, єдина реформа, що знайшла широкую підтримку, стосується гармонізації пенсійної системи державного та приватного секторів. 82% населення вважають, що одна система може обслуговувати представників як приватного, так і державного секторів, відтак підтримуючи проведення реформи з метою скасування привілейованого статусу державних службовців на пенсії. У 2009 році дефіцит тієї частини фондів соціального страхування Франції, яка стосується системи пенсійного забезпечення, склав 7 млрд. євро і, за прогнозними оцінками, може перевищити 10 млрд. євро за результатами 2010 р. Минулого грудня прем'єр-міністр Франції Франсуа Фільйон попередив, що за прогнозами у 2050 році державі знадобиться 100 мільярдів євро на фінансування пенсій. (leparisien.fr, AFP)

США: Штат Іллінойс затвердив підвищення пенсійного віку для державних службовців

До законодавства штату Іллінойс було внесено зміни щодо підвищення пенсійного віку без попереднього державного обговорення, слухання чи попередження. Пенсійний вік для державних службовців було підвищено з 65 до 67 років. Згідно із законопроектом встановлюється ліміт на дохід, розмір якого використовується при нарахуванні пенсій. Обидва заходи стосуватимуться новопризначених державних службовців, але не працюючих державних службовців. (nytimes.com)

Світовий вимір: Останні плани деяких держав щодо підвищення пенсійного віку у 2009-2010 роках

Таблиця 1	Плани деяких держав щодо підвищення пенсійного віку у 2009-2010 роках					
	Франція	Велика Британія	Греція	Естонія	Іспанія	Болгарія
Пенсійний вік, передбачений законодавством	60, але, за останньою реформою, пенсійний вік встановлено на рівні 65 років. 60 років вважається мінімальним віком для працівників приватного сектору, а 70 – максимальним віком	65 60	65 60	63 60	65	63 60
Плани реформування	На вимогу уряду	Договореність – підвищити пенсійний вік до 68 років	Наразі обговорюється	Тільки що прийнято	На вимогу уряду	Наразі обговорюється чимало планів
Підвищення внесків	Так, можливо		Інформація відсутня	Інформація відсутня	Інформація відсутня	Так, за однією пропозицією планується підвищити період соціальних внесків з 34 до 37 років для жінок та з 37 до 40 років для чоловіків
Підвищення пенсійного віку	Так, можливо 65 років	Так, до 2020 року пенсійний вік для жінок піднімуть з 60 до 65 років. Обговорення щодо встановлення до 2046 року єдиного пенсійного віку на рівні 68 років як для чоловіків, так і для жінок	Так, можливо вийти на пенсію у віці 63 років замість 61 року (як то є наразі)	Поступове підвищення пенсійного віку до 65 років у 2026 році	Розпочато поступове підвищення пенсійного віку від 65 до 67 років у 2013 році	Так, наразі обговорюється можливість введення єдиного пенсійного віку на рівні 63 років як для чоловіків, так і для жінок за умови 40 років соціальних внесків. За іншою пропозицією розглядається встановлення пенсійного віку на рівні 65 років за умови 37 років соціальних внесків.

(Джерела: OECD, Reuters, AFP, Bloombergofiaecho.com, novinite.com)

ЗНАДТО ВИСОКА ВАРТІСТЬ ПЕНСІЙ НА РІВНІ ІІ:

Адміністративні видатки пенсійної системи Польщі мають бути знижені

За оцінкою Міністерства з соціальних питань Польщі, вартість пенсій на Рівні ІІ занадто висока, але урядовці все ще намагаються дійти консенсусу щодо шляхів зниження витрат. Прем'єр-міністр Польщі в лютому призував плани щодо переведення грошей з Рівня ІІ назад до Рівня І, та в самому уряді поки що тривають суперечки з цього питання. Як показав останній раунд перемовин, міністр ще й досі вважає ефективним переведення грошей з Рівня ІІ назад до Рівня І.

«Оскільки фонди другого рівня пенсійної системи інвестують до 60% чи 80% активів у облігації, казначейські зобов'язання та інші цінні папери, випущені Державним казначейством чи Національним банком Польщі, система пенсійного забезпечення стала затратною копією моделі солідарної пенсійної системи», – повідомляє Міністерство з соціальних питань. (IPE.com)

Чи дійсно пенсії на Рівні II у Великій Британії дорого коштують?

Нещодавно уряд Великої Британії оголосив про зміни, що стосуються нової схеми другого рівня загальнообов'язкового пенсійного забезпечення NEST*, яка набирає чинності з 1 січня 2012 року. Очікується, що структура видатків Національного накопичувального фонду складатиметься з двох частин, а саме: 0,3% за послуги з управління пенсійними активами та ще 2% на адміністративні витрати, необхідність яких відпаде, шойно будуть компенсовані початкові витрати на створення фонду. За словами Ангели Ігл, міністра з пенсійних питань та старіння населення Великої Британії, «це справедливий та розумний план фінансування, який дозволяє реалізувати запропоновану Комісією з пенсійних питань доступну пенсійну схему з найменшими витратами. Ця схема дозволяє збалансувати потреби учасників цієї схеми, платників податків з інтересами решти учасників пенсійної системи країни». (PE.com)

Однак такі видатки відразу були піддані критиці з боку Національної асоціації пенсійних фондів Великої Британії, СРО професійних пенсійних фондів країни. Найджел Піпл, директор із стратегічних питань цієї Асоціації, зазначив: «Ми занепокоєні тим, що 2%, які нараховуються на внески, є відносно високою ставкою, вищою, ніж у будь-якій поточній схемі».

* NEST – National Employment Savings Trust (Національний накопичувальний фонд)

(Від редактора: єдине питання з приводу розміру внесків, щодо якого не вдалося дійти згоди, стосується цих 2%. Однак з приводу запропонованих видатків на управління пенсійними активами фонду в розмірі 0,3% суперечок немає).

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ КОНФЕРЕНЦІЇ: РІЗНІ МОДЕЛІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО РІВНЯ II ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ

Участь держави та приватного сектору у функціонуванні обов'язкового Рівня II (змішана модель): досвід Швеції та Росії

Пенсійна система Росії

Трудова пенсія за віком з 1 січня 2010 року складається із двох частин: страхової та накопичувальної. Страхова частина трудової пенсії за віком складається із базової фіксованої виплати залежно від категорії пенсіонера плюс виплати в залежності від суми коштів на умовно-накопичувальному рахунку учасника. Виплата накопичувальної частини трудової пенсії залежить від розміру коштів на індивідуальному рахунку (внески плюс інвестиційний дохід). Власниками індивідуальних рахунків можуть бути лише особи, які народилися 1 січня 1967 року або пізніше. Наразі ставка внесків до пенсійної системи становить 20% від заробітної плати, але вона буде

збільшуватися до 26%, починаючи з 1 січня 2011 року. Максимальна заробітна плата, з якої сплачуються внески, складає 415 тисяч російських рублів. Тариф страхових внесків для осіб 1967 року і молодших розподіляється таким чином: 8% – на страхову частину трудової пенсії, 6% – на накопичувальну частину трудової пенсії. За учасників, молодших за 40 років, страхові внески сплачуються до Пенсійного фонду Російської Федерації, якщо тільки вони не обрали один із 113 НПФів або 55 компаній з управління активами, які отримали ліцензію на прийом внесків на накопичувальну частину трудової пенсії – обов'язкового Рівня II. Обов'язкові страхові внески на накопичувальну частину трудової пенсії сплачують роботодавці у розмірі 6% від фонду оплати праці. Особи можуть добровільно сплачувати додаткові внески на накопичувальну частину трудової пенсії за рахунок особистих коштів. Роботодавці також мають право добровільно прийняти рішення щодо сплати на користь осіб додаткових страхових внесків на накопичувальну частину трудової пенсії. Додаткова сплата страхових внесків з боку держави передбачається у тому разі, якщо особа сплатила у минулому році додаткові страхові внески на накопичувальну частину трудової пенсії у сумі, не меншій, ніж 2000 російських рублів.

Пенсійна система Швеції

Нову державну пенсійну систему у Швеції було запропоновано 1994 року і поетапно запроваджено протягом 1995-2003 років. Згідно з цією системою шведи отримують пенсії з єдиної системи соціального страхування з обов'язковими індивідуальними умовно-накопичувальними рахунками (NDC) та накопичувальними рахунками (FDC), які фінансуються за рахунок поєднання внесків роботодавців та працівників. Нова система також передбачає мінімальну гарантію та набуття прав на пенсію без сплати внесків, таких як зарахування до страхового стажу періоду догляду за народженою дитиною, що фінансується за рахунок державного бюджету. Компонент NDC фінансується за рахунок внесків у розмірі 16%, а компонент FDC – за рахунок внесків у розмірі 2,5% від зарплат. Усі працівники та самозайняті особи є обов'язковими учасниками обох пенсійних планів. У загальнообов'язковій накопичувальній схемі FDC є можливість обрати до 5 фондів, в які можна інвестувати кошти, з приблизно 800 фондів (приблизно 90 КУА), які зареєстровані для роботи в цій системі. Незважаючи на велику кількість фондів, 7 найбільших КУА управляють більшістю рахунків. Рахунки тих осіб, які не вибрали фонд, адмініструються спеціально призначеним державним фондом.

Модель, що передбачає залучення приватних пенсійних фондів на обов'язковий Рівень II: досвід Польщі та Угорщини

Пенсійна система Польщі

Нова змішана система страхування розпочалася 10 квітня 1999 року. Система є обов'язковою для тих, хто народився 1 січня 1969 року або пізніше, і добровільною для тих, хто народився після 1 січня 1949 року. Працівники

платять внески до обов'язкової накопичувальної системи на рівні 7,3% від зарплати одному з 14 приватних пенсійних фондів, обраного ними, плюс 1,5% – на страхування на випадок смерті та інвалідності. Якщо працівник не обрав пенсійний фонд, за нього вибір здійснює Установа соціального страхування (ZUS), що виконує функцію збору обов'язкових внесків. Роботодавці сплачують 9,76% на пенсію за віком в рамках Рівня I та ще – 6,5% на фінансування допомоги на випадок смерті та пенсій по інвалідності. Виплата в рамках Рівня II дорівнює 24% від національного середнього доходу плюс 1,3% від заробітку застрахованої особи, помноженого на кількість років, в які здійснювалися внески, і 0,7% від заробітку застрахованої особи, помноженого на кількість років, за які внески не здійснювалися (наприклад, на роки, проведені за доглядом за дитиною). Кількість років, за які внески не здійснювалися, не повинна перевищувати 1/3 від кількості років, коли внески здійснювалися. Крім того, з Рівня II виплачується анuitет.

Пенсійна модель Угорщини

Нова система була запроваджена з 1 січня 1998 року. Це змішана система (DB – схема з визначеними виплатами + DC – схема з визначеними внесками). Обов'язкова накопичувальна система (DC) розрахована на тих, кому на певну дату ще не виповнилося 42 років. Працівники у віці від 42 до 50 років можуть обрати або солідарну систему, або змішану систему (DB + DC). Загальні поточні пенсійні внески роботодавця становлять 21%, а внески працівників – 8,5%. Для учасників змішаної системи вартість одного року страхового стажу дорівнює 1,22%. На сьогодні кошти обов'язкової накопичувальної пенсійної системи акумулюються в 19 приватних фондах схем DC, які обираються вкладниками, внески до обов'язкової накопичувальної системи спочатку були встановлені в розмірі 6, а потім 7 та 8% заробітної плати.

Державна модель функціонування обов'язкового Рівня II: досвід Китаю та Сінгапуру

Пенсійна система Сінгапуру

Система Центрального накопичувального страхового фонду (Центральний ощадний фонд) Сінгапуру є накопичувальною структурою визначених внесків, за якої кожен учасник під час своєї трудової діяльності робить пенсійні внески. Як обов'язкова система, що повністю працює за рахунок коштів, накопичених на індивідуальних пенсійних рахунках, Система Центрального накопичувального страхового фонду Сінгапуру є фактично Рівнем II пенсійної системи, за класифікацією Світового банку багаторівневої пенсійної системи. Уряд забезпечує виплати мінімального гарантованого інвестиційного доходу від пенсійних заощаджень Центрального накопичувального страхового фонду. Водночас Центральний накопичувальний страховий фонд також передбачає можливість сплати добровільних внесків (Рівень III) та неофіційної чи родинної підтримки (Рівень IV) через різноманітні схеми. Від часу свого заснування в 1955 році система Центрального накопичувального

страхового фонду перетворилася на всеохоплюючу систему накопичувального соціального забезпечення, яка гарантує її учасникам не лише пенсійні виплати, але й також дозволяє користуватися системою медичної допомоги та використовувати кошти для іпотеки, забезпечуючи фінансовий захист учасників системи та їх сімей у разі інвалідності чи смерті через запроваджені схеми страхування. Рада Центрального накопичувального страхового фонду Сінгапуру, яка складається з 15 осіб, є уповноваженим керівним органом Центрального накопичувального страхового фонду, що підпорядковується Міністерству праці та соціальної політики. До складу Ради входять 2 представники, запропоновані урядом, 2 – рекомендовані роботодавцями, 2 – рекомендовані профспілками, а решта – інші представники, до числа яких включені один представник від приватної інвестиційної компанії та представник компанії «Горонто-Центр» (центр для лідерів нагляду за фінансовим сектором). Адміністрування системи (у тому числі збір внесків та здійснення пенсійних виплат) здійснюється Центральним накопичувальним страховим фондом. Інвестування пенсійних активів здійснюють три державні інвестиційні компанії: 1 – загальне інвестування; 2 – спеціалізація на інвестування в нерухомість; 3 – інвестування в особливі інструменти.

Пенсійна система Китаю

Географічні розміри Китаю зумовили централізацію системи соціального страхування на рівні провінцій (областей), оскільки населення окремих провінцій дорівнює чи перевищує населення окремих країн. Наприклад, провінція Гуандун (з населенням більше 95 млн. чол.) дорівнює Мехіко, провінцію Хенань (населення більше 94,3 млн. чол.) можна порівняти з Ефіопією та Гватемалою взятих разом, Шандун (94,1 млн. чол.) – як В'єтнам та плюс С'ера-Леоне, Сичуань (81,4 млн. чол.) – як Німеччина і т. д. Існує загальнонаціональна урядова політика Китаю з соціального страхування, але у кожній провінції така система відрізняється незначними відмінностями. У кожній з провінцій пенсійне забезпечення складається із схем з визначеними виплатами (DB) та із схем з визначеними внесками (DC). Роботодавці сплачують внески до Фонду соціального страхування на пенсійне забезпечення від 13% до 20% від зарплат у залежності від провінції. До обов'язкової накопичувальної системи (DC) внески в розмірі 8% сплачують працівники. Раніше до обов'язкової накопичувальної системи внески сплачували і роботодавці, розмір їх внеску складав 3%. Однак, починаючи з 2006 року, роботодавці такі внески більше не сплачують. Адміністрування пенсійних схем здійснюється централізовано Фондом пенсійного забезпечення. Інвестування пенсійних коштів здійснюється державною агенцією на національному рівні – через Національний фонд соціального страхування. Деякі провінції працюють за моделлю умовно визначених внесків. Згідно з законодавством кошти, розміщені на індивідуальних рахунках, можуть бути інвестовані в державні цінні папери та зберігатися на спеціальних банківських накопичувальних рахунках, хоча раніше деякі провінції використовували такі кошти в інших

інвестиційних цілях. Національний фонд соціального страхування управляє коштами центрального уряду, частину з яких отримано від продажу акцій державних компаній. У сфері управління інвестиціями Національний фонд соціального страхування починає співпрацювати з приватним сектором на умовах субпідряду. Деякі питання регулювання соціального забезпечення фермерів та працюючих мігрантів мають свою специфіку в різних провінціях, для цивільних же працівників існує окрема схема.

Запропонована пенсійна система Вірменії

Планується, що нова пенсійна система запрацює з 1 січня 2011 року. Така система передбачатиме базову пенсію, яка буде виплачуватися за рахунок державного бюджету, на рівні 100% мінімального споживчого кошика (МСК). Ті громадяни, які не мають 10-річного періоду сплати соціального внеску, з 2011 по 2020 рік отримуватимуть соціальну пенсію (Рівень 0), встановлену на рівні 100% від базової пенсії, а з 2021 року – на рівні 80% базової пенсії. З 2011 року прибутковий податок та соціальний внесок будуть уніфіковані з розрахунку 26% зарплати працівника; роботодавці не будуть сплачувати податок на робочу силу/соціальний податок. Для тих, хто народився до 1970 року, буде застосовуватися солідарна система з автоматичною індексацією пенсій Рівня 0 та Рівня II залежно від рівня інфляції. Ті, хто народився після 31 грудня 1969 року, мають стати учасниками обов'язкового накопичувального фонду Рівня II. Загальна сума внеску до накопичувального фонду складатиме 10%, з яких 5% сплачуватимуть працівники, а 5% буде сплачуватися за рахунок державного бюджету, але не вище максимального розміру. Приватна компанія NASDAQ-OMX, яка є найбільшою в світі біржею і технології якої підтримують операції 70 бірж у 50 країнах світу, перераховуватиме внески, отримані від Державної податкової служби, до обраних учасниками приватних компаній з управління активами. Компанія NASDAQ-OMX є також оператором Центрального депозитарію Вірменії, де зберігатимуться кошти обов'язкового накопичувального фонду. Отже, NASDAQ-OMX вестиме облік активів на індивідуальних пенсійних рахунках, а також здійснюватиме облік індивідуальних даних.

РЕТРОСПЕКТИВА РІВНЯ II ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ:

Аналіз: державна/приватна участь в управлінні Рівнем II пенсійної системи [Витяг з МПВ №10, 2009]

Як показано в таблиці 2, що наведена нижче, коли мова йде про управління коштами Рівня II, участь держави та приватного сектора може значно відрізнитися. Співпраця між державним та приватним секторами має широкий спектр форм, наприклад: одна – коли держава лише забезпечує нормативно-правову базу та нагляд, у той час як збирання внесків, управління активами та облік передані приватному сектору в особі недержавних пенсійних фондів та компаній з управління активами, та інша із форм – коли держава або державна установа сама здійснює всі вищезгадані функції, необхідні для роботи Рівня II. Майже всі країни, де є схеми Рівня II, залучають до управління активами приватний сектор. Проте функції збирання внесків та обліку – це дві функції, які здебільшого довіряють державним установам, як показано в таблиці 2. Іноді державна установа, яка частково управляє схемою Рівня II, також управляє й системою Рівня I (наприклад, у Польщі або Росії).

Деякі країни, наприклад, Латвія, передбачали, що під час перехідного періоду система Рівня II знаходилася в повному управлінні держави. Тільки після закінчення цього періоду до участі допустили приватних осіб. В інших країнах, наприклад, у Російській Федерації, особа завжди має вибір залишитися в повністю державній системі, якщо тільки не обере приватний фонд. У Росії менше 10% працівників зупинили свій вибір на приватних фондах.

Від редактора: основною причиною залучення приватних компаній з управління активами є те, що державний сектор (держава) схильний приймати недостатньо оптимальні, політично мотивовані інвестиційні рішення. Проте є дані, які свідчать, що перевага залучення приватного сектора в такому контексті може нівелюватися через високу вартість видатків на збір, адміністрування та управління активами. Кілька років тому Світовий банк провів дослідження, порівнявши результати управління державою (включаючи управління активами) та управління представниками приватного сектора. Висновки показали, що збитки, завдані державою через прийняття не завжди оптимальних і заполітизованих рішень при управлінні активами, більші-менші довінювали рівню збитків приватного сектору, спричинених високими зборами на адміністрування і проведення операцій.

Таблиця 2 : Участь держави та приватного сектору в управлінні системами Рівня II¹

Країна	Установа, що збирає внески	Управління активами	Облік
Латинська Америка			
Аргентина ²	Державна, Федеральна адміністрація доходів громадян	Приватне до 2008 року (коли держава націоналізувала пенсійні фонди)	Приватний, пенсійні фонди до 2008 року
Болівія	Приватна, пенсійні фонди	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Колумбія ³	Приватна, пенсійні фонди	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Чилі	Приватна, пенсійні фонди	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Коста-Ріка	Державна, Інститут соціального забезпечення (CCSS)	Державне	Державний, Інститут соціального забезпечення (CCSS)
Ель-Сальвадор	Приватна, пенсійні фонди	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Мексика	Державна, Інститут соціального забезпечення Мексики ⁴	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Перу	Приватна, пенсійні фонди	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Уругвай	Державна, Банк соціального забезпечення (BPS)	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди

Країна	Установа, що збирає внески	Управління активами	Облік
Центрально-Східна Європа/Центральна Азія			
Болгарія	Державна, Національна агенція з питань доходів	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Естонія	Державна, Податкова та митна служба Естонії	Приватне, пенсійні фонди	Центральний реєстр цінних паперів Естонії, приватна установа ⁵ , яка за контрактом виконує державне замовлення адміністрування Рівня II
Латвія ⁶	Державна, Державна агенція соціального страхування (SSIA)	Державне в перехідний період, згодом приватне: Державне Казначейство управляло інвестиціями впродовж перших 18 місяців після запровадження Рівня II. Після того управління було поступово передане до приватних установ	Державний, згодом приватний після закінчення перехідного періоду
Косово ⁷	Державна, Траст пенсійних заощаджень Косово	Державне, Траст пенсійних заощаджень Косово	Державний, Траст пенсійних заощаджень Косово
Хорватія ⁸	Державна, Державна податкова служба Хорватії	Приватне, пенсійні фонди	Державний, Центральний реєстр застрахованих осіб (REGOS)
Угорщина	Державна, Податкова адміністрація Угорщини	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Казахстан	Державна, Державний центр з виплати пенсій (SPPC)	Приватне, пенсійні фонди	Державний, Державний центр з виплати пенсій (SPPC)
Російська Федерація	Державна, Пенсійний фонд Росії (ПФР)	Державне, якщо учасник не обере приватний фонд (менше 10% обрали приватний фонд)	Приватні пенсійні фонди чи пенсійний фонд Російської Федерації, за особистим вибором
Румунія ⁹	Державна, Національна палата з питань пенсійного забезпечення (CNPAS)	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Польща	Державна, Інститут соціального забезпечення	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Словаччина	Державна, Sociálna poisťovňa, Агенція соціального страхування ¹⁰	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Македонія ¹¹	Державна, Агенція державних доходів	Приватне, пенсійні фонди	Державний, Фонд пенсійного страхування та страхування на випадок інвалідності (PDIF)
Киргизстан ¹²	З 2010 року заплановано реформу: державна	Запланована реформа: спочатку державне протягом дворічного періоду, згодом – приватне через пенсійні фонди після 2012 року	Інформації немає
Інші			
Австралія	Приватна, пенсійні фонди	Приватне, пенсійні фонди	Приватний, пенсійні фонди
Швеція	Державна, Податкова служба Швеції	Державне, якщо учасник не обере приватний фонд	Державний, Служба пенсійного забезпечення (PPM)

¹ Якщо не зазначено інше, джерело – «Винагорода в системах індивідуальних пенсійних рахунків: міжнародний аналіз», Робочі звіти ОЕСР щодо страхування та недержавного пенсійного забезпечення, №27, видавництво «ОЕСР Паблішінг»; авт. У. Тапіа і Дж. Ермо (2008 р.)

² Інформації про нині діючу систему після націоналізації немає

³ Див. робочий звіт Світового банку про реформу в Колумбії на сайті Світового банку web.worldbank.org

⁴ Див. документацію Адміністрації США з соціального забезпечення, <http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/ssptw/2006-2007/americas/mexico.html> та веб-сайт мексиканської установи <http://www.imss.gob.mx/>

⁵ Див. веб-сайт естонської адміністрації з питань пенсійного забезпечення <http://www.pensionikeskus.ee/?id=1791>

⁶ Див. звіт по країні групи «Allianz» <http://publications.allianzgi.com/en/PensionResearch/CountryDatabase/Documents/CEE/Latvia2007.pdf>

⁷ Див. сайт трасту <http://www.trusti.org/trusti/Home/tabid/36/language/en-US/Default.aspx>

⁸ Сайт REGOS <http://www.regos.hr/default.aspx?id=209>

⁹ Закон про обов'язкове пенсійне забезпечення на <http://www.privatepensions.ro/Mandatory-Pensions-Law-2nd-pillar-article-1-4.htm>

¹⁰ <http://www.socpoist.sk/?lang=en>

¹¹ Закон про обов'язкове повністю фінансоване пенсійне страхування, 2006 р., див. сайт національного регулятора <http://www.mapas.gov.mk/>

¹² Див. Концепцію реформи від вересня 2008 року на офіційному публічному сайті Фонду <http://www.sf.kg/law13.aspx>

Аналіз: Ліцензійні вимоги до менеджерів фондів у шести країнах [Витяг з МПВ №5, 2009]

Від редактора:

У цьому місяці ми вивчаємо, як шість країн: Польща, Хорватія, Латвія, Естонія, Болгарія та Чилі – намагаються захистити кошти Рівня II шляхом встановлення вимог до менеджерів фондів. В усіх цих країнах накопичувальні рахунки

фінансуються в рамках схем Рівня II та Рівня III. Ці види схем вже існують в Україні на Рівні III та пропонуються для запровадження в рамках Рівня II. Міжнародний досвід у цьому напрямку стане у пригоді при вирішенні питань щодо удосконалення діяльності недержавних пенсійних фондів та запровадження в Україні Рівня II.

Інституційні основи пенсійних планів Рівня II є різними в залежності від конкретної країни. Але для кожної країни фактичне запровадження пенсійних планів з

обов'язковими індивідуальними внесками пов'язане з ключовими інституційними та регуляторними питаннями, які необхідно вирішити перед тим, як рухатися далі. Центральне питання – як захистити ці активи, пенсійні заощадження майбутніх поколінь – викликає низку не менш важливих питань: яким чином держава як гарант цієї системи може надійно захистити такі заощадження? Кому треба дозволити управляти цими фондами? Чи повинно акумулювання коштів здійснюватися через єдиний накопичувальний фонд чи через приватні пенсійні фонди? І, якщо не зважати на питання про інвестиційний ризик, як захистити ці фонди від невмілого управління? Нижченаведені приклади показують різноманітність варіантів вибору, який зробили країни з перехідною економікою – від Південної Америки, Центральної Європи і до нових країн-членів ЄС.

Правила, які ці країни запровадили для тих, хто управляє фондами Рівня II, мають низку спільних моментів.

Перш за все, ті, хто бажає управляти пенсійними фондами Рівня II, повинні надавати документи, що засвідчують їхні повноваження як менеджерів та інвесторів (бізнес-плани, детальні плани розвитку портфелів цінних паперів тощо), репутацію та кваліфікацію їхніх менеджерів, а також інформацію про можливі джерела конфліктів інтересів (інші інвестиції акціонерів, родинні зв'язки, інші посади тощо). Крім того, активи пенсійного фонду й активи компанії з управління активами чітко розподілені. До того ж у багатьох країнах компанії з управління активами повинні виконати додаткові умови, щоб одержати дозвіл на управління пенсійними активами. Зрештою, компанії з управління активами несуть особисту відповідальність за збитки і недоотриманий дохід (покриваються за рахунок резервів, які формуються за рахунок їхніх власних коштів, а також через ризик ліквідації, якщо вони не виконують свої зобов'язання).

Польща

У відкритих пенсійних фондах (OPF) відкриваються обов'язкові індивідуальні рахунки. OPF є спеціалізованими компаніями – пенсійними фондами, а також незалежними юридичними особами, які створені та управляються акціонерною компанією, що називається пенсійним фондом-товариством. Активи фондів (OPF) відділені від активів управляючого пенсійного фонду-товариства. Правління OPF відповідає за інвестування активів фонду. Активи знаходяться у зберігача.

Ліцензування здійснюється в два етапи:

1. Створення пенсійного фонду-товариства: дозвіл на його створення дає Комісія з нагляду за страховими та пенсійними фондами (KNUiFE). Кандидат, який звертається за одержанням статусу компанії-пенсійного фонду, повинен подати певні документи, з описом своїх фінансових планів, переліком засновників (та їх найближчих родичів), а також свідчення того, що інтереси майбутніх членів товариства є достатньо захищеними.

Пенсійний фонд-товариство повинен мати акціонерний капітал у розмірі не менше 5 мільйонів євро, які в момент заснування не можуть бути одержані за рахунок позики або кредиту, а акціонерний капітал має завжди складати не менше 2,5 мільйонів євро.

KNUiFE повинен відмовити в прийнятті заявки, якщо будь-який акціонер майбутнього пенсійного фонду-товариства має заборгованість щодо податкових платежів. Пенсійний фонд-товариство створює дві ради, Правління та Наглядову раду, члени яких мають відповідати певним умовам – наприклад, освіта, досвід, незацікавлені сторони брокерських фірм тощо.

2. Створення відкритого пенсійного фонду: кожному пенсійному фонду-товариству дозволяється управляти двома відкритими фондами (одним консервативним та одним, що має більше вкладень у акції). Для створення OPF пенсійний фонд-товариство має звернутися за окремим дозволом і НЕ МОЖЕ займатися БУДЬ-ЯКИМ іншим бізнесом, аніж управління фондами.

3. Гарантії: пенсійний фонд-товариство відкриває для OPF резервний рахунок зі своїх власних ресурсів у розмірі близько 0,3% або 0,4% від чистих активів фонду. Цей резервний рахунок використовується для компенсації можливого дефіциту (коли дохід нижче обов'язкового мінімального доходу). Якщо резерв не може покрити дефіцит, пенсійний фонд-товариство повинен покрити його іншими власними ресурсами; якщо пенсійний фонд-товариство не може покрити цей дефіцит, такий фонд оголошується банкрутом. Тоді свої відповідні дії починає Національний гарантійний фонд (ресурси якого не можуть перевищувати 0,1% від сукупної чистої вартості активів усіх OPF). Якщо Гарантійний фонд не може покрити дефіцити, такі дефіцити компенсуються Казначейством Польщі.

Хорватія

Обов'язкові пенсійні фонди створюються і управляються Компаніями з управління пенсійними фондами (PFMC), які є акціонерними товариствами або компаніями з обмеженою відповідальністю. Сам фонд не є незалежною юридичною особою.

Ліцензування здійснюється в два етапи:

1. Для створення PFMC необхідним є одержання ліцензії, яку видає Агентство Хорватії з нагляду за фінансовими послугами (HANFA). Потрібен мінімальний оплачений капітал у розмірі 40 мільйонів хорватських кунів (ця сума збільшується, якщо кількість членів перевищує 100 000). Існує гарантійний депозит, який знаходиться на окремому рахунку в банку-зберігачеві. Документи, які потрібно подавати до HANFA, включають перевірену аудитором фінансову звітність засновників за останні 3 роки, бізнес-план та іншу інформацію. Після цього PFMC реєструється в Комерційному суді.

2. HANFA також видає ліцензію на управління обов'язковим пенсійним фондом. PFMC має подати до управління дані про професійну кваліфікацію членів фонду та про незацікавлені сторони, також PFMC повинен мати спеціальну ліцензію HANFA.

PFMC несе відповідальність за етап накопичення капіталу. Після закінчення етапу накопичення компанія страхування пенсії сплачує анuitет. Компанія страхування пенсії є спеціалізованим підприємством – надавачем пенсійних анuitетів. Така компанія також повинна одержати ліцензію від HANFA і відповідати мінімальним вимогам стосовно розміру капіталу.

Протягом двох років після свого створення обов'язковий пенсійний фонд повинен мати 50 000 учасників або він буде ліквідований.

Примітка редактора: існує тенденція визначення мінімальної кількості учасників пенсійного фонду для продовження його функціонування. Наприклад, у Словаччині відповідна вимога є значно вищою.

Латвія

Загальнообов'язковий Рівень II було запроваджено у 2001 році, але протягом перших 18 місяців тільки Державному Казначейству було дозволено управляти активами Рівня II. У період з 2001 по 2007 рік приватним компаніям з управління активами поступово дозволили брати участь у системі. По мірі того як пенсійні активи довіряли постійно зростаючій кількості приватних установ, держава відходила від управління активами. За діяльністю приватних надавачів послуг наглядає латвійський регулятор – Комісія з фінансового ринку та ринку капіталу (у той час як за Казначейством Латвії наглядало Міністерство фінансів).

Ліцензування: щоб одержати дозвіл на управління активами Рівня II, компанії з інвестиційного менеджменту потрібно одержати спеціальну ліцензію від регулятора. Умови одержання такого спеціального дозволу є особливо жорсткими для тих компаній з управління активами, які не здійснювали подібну діяльність у минулому. Пенсійні активи зберігаються окремо від активів управляючих компаній у банку-зберігачеві, який також підлягає ретельному нагляду з боку регулятора.

Компанія з управління активами пенсійного фонду зобов'язана повністю відшкодувати за рахунок власних коштів учасникам схеми всі збитки, заподіяні компанією, її працівниками або посадовими особами, що порушили умови договору.

Естонія

Згідно зі стандартами найкращої міжнародної практики учасники пенсійної схеми фактично володіють на правах власності активами фонду, які об'єднані в пул та інвестуються колективно відповідними компаніями з управління пенсійними активами.

Компанії з управління пенсійними активами повинні мати мінімальний статутний капітал у розмірі 3 мільйонів євро.

Пенсійні активи відокремлені від ресурсів компаній з управління активами.

Умови, за яких компанії з управління пенсійними активами одержують доступ до управління обов'язковими пенсійними коштами, включають одержання окремої ліцензії від регулятора – Органу фінансового нагляду (FSA). Компанія з управління пенсійними активами може створити декілька фондів, якщо інвестиційна політика цих фондів суттєво відрізняється. Щонайменше кошти одного з цих фондів мають інвестуватись за консервативною схемою.

Призначення управляючого активами фонду (який повинен підтвердити наявність певного досвіду роботи та мати сертифікат, виданий Міністерством фінансів) підлягає затвердженню з боку регулятора FSA.

Захист активів: активи обов'язкового пенсійного фонду мають зберігатись відокремлено.

Кожна компанія з управління активами повинна за рахунок власних коштів створити резервний фонд у розмірі 2% від вартості активів, які знаходяться в управлінні. Кошти цього резервного фонду використовуються для відшкодування у випадку втрати активів через порушення вимог законодавства, шахрайство та неналежне управління. Якщо коштів резервного фонду замало, компанія з управління активами повинна використати інші власні ресурси. Якщо і їх виявиться недостатньо, збитки відшкодовуються за рахунок Гарантійного фонду, кошти якого складаються з внесків фондів. Цей Гарантійний фонд також забезпечує гарантування активів депозитних та інвестиційних установ. Відшкодування здійснюється у розмірі 90% збитків, якщо такі збитки перевищують суму, еквівалентну 10 000 євро (збитки до 10 000 євро відшкодовуються в повному обсязі).

Чилі

Адміністратори пенсійних фондів (AFP) повинні створюватись як публічні компанії, виключною метою яких є управління відкритими пенсійними фондами. Кожний AFP зобов'язаний створити 4 фонди, а за бажанням може відкрити і п'ятий.

Ліцензування: щоб створити AFP, потрібно одержати дозвіл від Органу нагляду за адміністраторами пенсійних фондів (SAFP). Для здійснення управління активами пенсійних фондів серед інших умов є й така: необхідно мати мінімальний капітал, який розраховується у спеціальних облікових одиницях (тих, що мають постійну купівельну спроможність, яка щоденно коригується за Індексом споживчих цін).

Управління: AFP може управляти активами пенсійних фондів самостійно або укласти договір про управління

пенсійними активами з компанією з управління активами, що створена з виключною метою управляти активами пенсійних фондів. Компанія з управління активами зобов'язана одержати дозвіл регулятора та виконати вимоги щодо мінімального капіталу.

90% активів кожного фонду повинні знаходитись у зберігача.

Захист: Адміністратори пенсійних фондів (AFP) зобов'язані створювати два види резервів для компенсації за низький інвестиційний дохід: (1) резерв на покриття коливань інвестиційного доходу кожного пенсійного фонду, який фінансується за рахунок інвестиційного доходу, що перевищує певні ліміти, і (2) загальний резерв, який фінансується за рахунок власних активів Адміністраторів (AFP) і повинен дорівнювати 1% від вартості активів, що знаходяться в управлінні.

Якщо коштів обох резервних фондів буде недостатньо, держава покриває решту дефіциту, а Адміністратор повинен потім ці кошти повернути. Якщо протягом певного часу Адміністратор не повертає борг державі, даний Адміністратор буде ліквідований.

Болгарія

Активами Рівня II управляють Універсальні пенсійні фонди, які є незалежними юридичними особами, що створюються та управляються ліцензованими акціонерними компаніями, які називаються пенсійними страховими компаніями. Одна й та сама компанія може управляти активами трьох фондів (одного професійного, одного універсального та одного добровільного).

Ліцензування: для одержання ліцензії пенсійна страхова компанія повинна звернутися до Комісії з фінансового нагляду, щоб одержати дозвіл на управління активами універсального фонду (а також професійного пенсійного фонду). Після одержання такого дозволу вона повинна подати заяву до суду відповідного району щодо реєстрації пенсійного фонду.

(Джерела: ISSA/IOPS «Додаткове пенсійне забезпечення у світі», 2008 рік, веб-сторінка Allianz Global; Комісія з ринків фінансів та капіталу Республіки Латвія)

Вісник підготовлено завдяки зусиллям працівників відділів пенсійного реформування та зв'язків з громадськістю Проекту «Розвиток ринків капіталу» в рамках програми Проекту щодо пенсійного реформування. Проект фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Реалізацію Проекту USAID «Розвиток ринків капіталу» було розпочато у жовтні 2005 року.

Це – п'ятирічна програма, спрямована на надання допомоги Україні у створенні життєздатного й ефективного фінансового сектора, що сприятиме економічному зростанню і знизить витрати та ризики проведення пенсійної реформи. Більш детальну інформацію Ви зможете отримати на сайті Проекту: www.capitalmarkets.kiev.ua або на сайті з питань пенсійної реформи в Україні: www.pension.kiev.ua

Головна мета діяльності USAID в Україні – допомогти країні завершити перехід до сталої демократичної системи з ринково-орієнтованою економікою. Основними напрямками допомоги є економічне зростання, розвиток демократії та самоврядування, охорона здоров'я та соціальний сектор. Загальна вартість технічної і гуманітарної допомоги, наданої з 1992 року для того, щоб сприяти розвитку демократії, реструктуризації економіки та реформуванню соціального сектору України, на сьогодні складає 1,6 млрд. доларів. Більше відомостей про цю та інші програми USAID Ви можете отримати у Відділі інформації та зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (044) 492-71-01 або завітавши на інтернет-сторінку <http://ukraine.usaid.gov>.